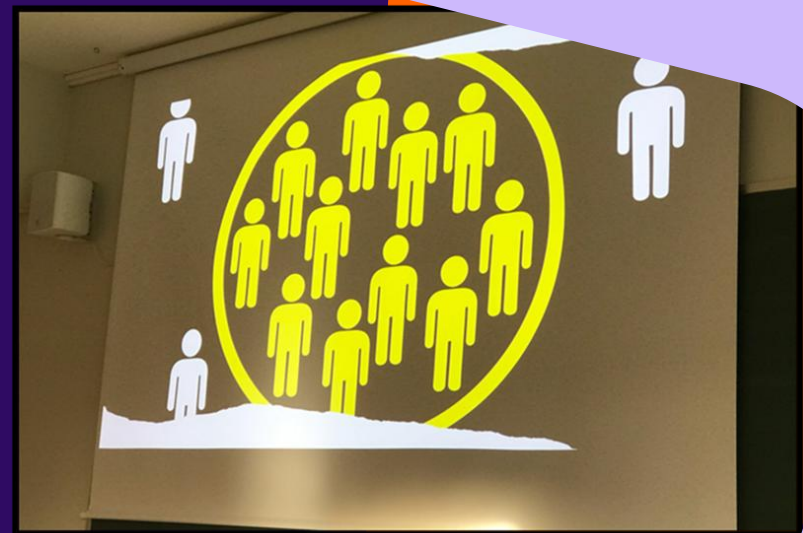

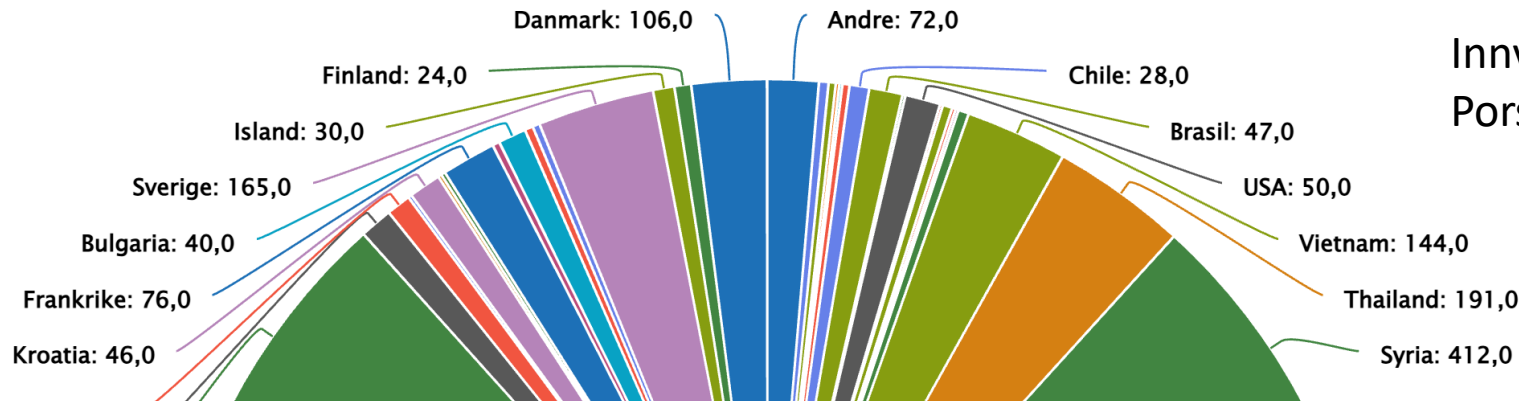
Flerkulturelle perspektiver i skole og grunnskolelærerutdanning

Kjell Østby
Inger Kjersti Lindvig

Flerkulturelt kontaktutvalg
18.11.2025

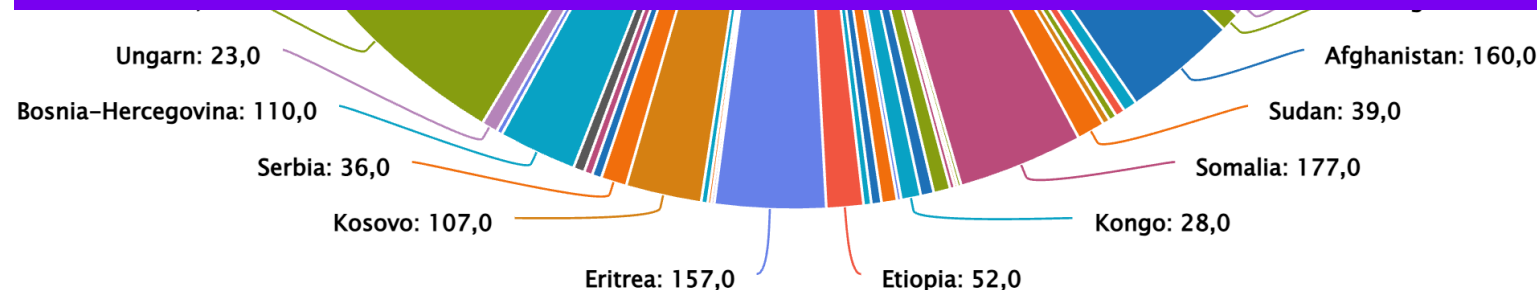

Innvandrere etter landbakgrunn i Porsgrunn kommune pr 1.1.25

I grunnskolen har 21 prosent av elevene 6–15 år
innvandrerbakgrunn (56.000 innvandrere/
(79.000 norskfødte med innvandrerforeldre).

I videregående opplæring gjelder dette 17 prosent
(12 prosent er innvandrere/
5 prosent er norskfødte med innvandrerforeldre)
(SSB 2024)

Fagligpedagogisk utviklingsarbeid

- 1) Identifisere hvordan mangfoldorienterte og flerkulturelle perspektiver er ivaretatt i dagens **grunnskolelærerutdanning**. Styrke disse perspektiver i grunnskolelærerutdanning ved å foreslå relevante undervisningstema, undervisningsopplegg, undervisningsformer og pensum
- 2) Videreutvikle **kulturkafè «Culture & Coffee»** som et tilbud for studenter som ønsker mer kulturkunnskap og for flerspråklige studenter med interesse for tema og som ønsker er fora for norskfaglig språktrening
- 3) Styrke det samarbeidsbaserte og tverrfaglige **USN baserte profesjonsprosjektet «Mangfold, identitet og tilhørighet»** sammen med Porsgrunn videregående skole og stiftelsen Flexid
- 4) Delta på møte i **Flerkulturelt kontaktutvalg** i Porsgrunn kommune- med formidling av tema `Flerkulturelle perspektiver i skole og grunnskolelærerutdanning` og og for å tilegne oss kunnskap om hvordan arbeide politisk og kompetansebyggende med flerkulturelle perspektiver i en kommune

En internasjonal studie om flerkulturelt mangfold og tilpasset opplæring av elever med innvandrerbakgrunn i 29 land viser:

- 1) **Manglende kompetanse** hos fagpersoner og tjenester
- 2) **Tospråklig opplæring brukes svært ulikt** i det enkelte land og landene mellom. Dette på tross av forskning som viser at opplæring på både morsmålet og vertslandets språk, styrker elevenes prestasjoner, gir bedre selvfølelse og bidrar til personlig utvikling som styrker deres flerkulturell identitet.
- 3) **Mangler når det gjelder samarbeid** mellom de involverte tjenestene og medvirkning fra foreldre og foresatte
(Europeisk senter for utvikling og tilpasset opplæring, 2009; Haugen, 2021; Lødding & Wollscheid, 2018; Vertovec, 2019).

Identifiserte utfordringer i Norge – Individuelle, institusjonelle og strukturelle

- 1) Kunnskap, verdier, holdninger og forventninger** (Manglende kunnskap og ulike referanserammer kan skape misforståelser, kulturforskjeller kan forveksles med lærevansker eller sosio-økonomiske forhold/ levekårsutfordringer, forventninger om å tilpasse seg majoriteten og manglende anerkjennelse av kulturell og sosial bakgrunn hindrer likeverdig og tilpasset opplæring av elever med flerkulturell bakgrunn, lærere kan streve med å være inkluderende)
- 2) Rasisme, rasialisering og diskriminering** (Etnisitet/kulter brukes til å skape og opprettholde maktforhold, eurosentrisk og hegemonisk orientering i skolen, behov for normkritiske perspektiver, lærere usikre på håndtering)
- 3) Språk og samarbeid** (Språkbarrierer, mangel på tospråklige lærere, svakt hjem-skolesamarbeid, kulturforskjeller i eksempelvis synet på barn, barneoppdragelse, familie, kjønn, sykdom osv. i skolen, kan skape misforståelse og mistillit, manglende forståelse for foreldrenes bakgrunn og situasjon kan forhindre et godt læringsmiljø)
- 4) Kompetanse og skolekultur** (Lærere og skoleansatte oppgir at ressurs-utfordringer og manglende kulturkunnskap og kompetanse forhindre gode inkluderende tiltak og det å tilrettelegge for en støttende og styrkebasert skolekultur med bevisst satsing på kulturelt mangfold (Haugen, 2021; Lindvig, 2025; Lødding & Wollscheid, 2018; Vertovec, 2019).

Nøkkelen til selvverd

Noen utfordringer

- Identitet – hvem er jeg egentlig?
- Språk – både norsk og morsmål
- Å skulle like å bo i Norge
- Å få venner som forstår
- Uvitenhet om norsk kultur som "alle andre" kan
- Rotløshet
- Annerledeshet (skjult og synlig)
- Forvirring
- Uforløst sorg og savn
- Forstår ingen kultur fullt
- Prisen for tilhørighet – å måtte velge mellom tilhørigheter

Noen fordeler

- Språk
- Toleranse
- Bytte roller
- Kan se en sak fra flere sider
- Tilpasningsdyktige
- Internasjonalt nettverk
- Sosial kompetanse
- Fleksibilitet
- Brobygger mellom mennesker
- Omsorg
- Kulturkunnskap og erfaring

Fleksibel og dobbelt rik

– Obama har vist hva som kan bo i en person med flerkulturell bakgrunn. USAs president er et forbilde for unge som pendler og skvises mellom to kulturer.

Gloria Leiyen er leder for Telemark Røde Kors' FLEXid-kurs. I sju år har organisasjonen holdt kurs for unge som på en eller annen måte vokser opp i og med flere kulturer. Noen har foreldre fra to kulturer, andre har foreldre som har flyttet til Norge eller har gjort det selv. Felles for dem er at de ofte har et nært forhold til begge kulturer uten å ha full tilhørighet til noen av dem.

– Medias fokus er ofte på det negative. Men pendlingen mellom ulike kulturer og miljø gir også verdifull erfaring og kunnskap. Derfor fokuserer FLEXid-kurset på ressursene og mulighetene en multikulturell oppvekst gir.

Muligheter

En del unge orienterer seg annerledes enn foreldre ønsker og forventer. Resultatet er mer enn vanlige generasjonsmøtninger og normalt ungdomsopprør. Det gjelder enten de har vestlig eller ikke-vestlig bakgrunn.

– «Amina» fra Syria er et eksempel. Hun var 14 år og en bråkmaker både hjemme og på skolen. Etter to år på FLEXid-kurs er hun selv kursleder. På FLEXid ble hun sett og hørt, og det forandret alt, forteller Gloria.

– Bevisstgjøring er stikkordet. Fokus på identitet, ressurser og muligheter snarere enn begrensninger. Vi bygger opp det positive i hver enkelt og ser hvordan de vokser på det.

Variert

FLEXid går over to år og tre timer hver måned i snitt. Noen steder går kursopplegget over helger, andre legger det til skoletida eller på kvelden. Målgruppen er unge over 14 år. Undervisningen er variert og basert på alt fra film og rollespill til gruppesamtaler og individuelle oppgaver.

– Mat og aktiviteter er også viktig, understreker Gloria Leiyen.

Deltagerne er med på å bestemme hva de vil gjøre. Ski, kano, bowling, klattrig

MULTIKULTUR: Gloria Leiyen er leder for Telemark Røde Kors' FLEXid-kurs. Flere telemarkskommuner har brukt kurset, som er rettet mot unge som vokser opp i og med flere kulturer.

FOTO: INGUNN RUI

eller kino – det er bare noen av valgmulighetene. Aktiviteter som deltagerne kanskje aldri har fått prøvd seg på i regi av hjemmet.

God respons

For tida er det ungdom fra Porsgrunn, Nome og Sauherad som nyter godt av FLEXid. Bamble skal snart i gang, og Gloria drømmer om å nå inn i ungdomsskolene i Skien også. Byen har vært på banen før – det samme har Seljord og Drangedal.

– Vi får veldig gode tilbakemeldinger

FORNØYDE: Gloria Leiyen (tv.) med fornøyde FLEXid-deltagere fra Kjelnes ungdomsskole i Porsgrunn

på stedene vi holder kurs. Skoleledelsen er klare på at de merker stor forskjell på elevene, sier Gloria Leiyen.

– Man behøver ikke ha reist langt eller krysset landegrensner for å oppleve kurset relevant. Mennesker som flytter fra en del av Norge til en annen, kan oppleve noe av det samme, påpeker hun.

– De første seks samlingene går på tema som kretser om den enkelte – om «jeg». Vi tar opp identitet og tilhørighet, om flerkulturelle ressurser, flytteprosessen, fordommer og rasisme samt de ulike

forventningene ulike kulturer kan ha til gutter og jenter.

– Ved å fokusere på flyttingen blir de unge nødt til å sette seg inn i foreldrenes sted. Ikke få har en flukt bak seg eller andre dramatiske opplevelser. Det er sterkt når tøffe gutter forstår hva oppbruddet kostet og blir blanke i øynene.

De siste seks samlingene tar for seg «jeg og de andre».

– «Hvordan er jeg overfor andre?» er et viktig spørsmål. Noen går inn i offerrollen og ser ikke at man må ta ansvar for egne holdninger og handlinger selv

Medleder og frivilligarbeider Thor Særvold til høyre.

om rasist-kortet skulle komme opp.

– Dessuten er det viktig å være bevisst på at vi innvandrere også har fordommer. Vi har hatt unge fra samme land på kurs som i utgangspunktet ikke ville snakke sammen fordi de kom fra ulike folkegrupper. Det forandrer seg heldigvis alltid i løpet av kurser, smiler Gloria.

Mandela – et forbilde

Konflikthåndtering og gatemekling inngår også i FLEXid.

– En kveld for ikke lenge siden ble jeg

oppbringt av en ung mann som fortalte at han hadde latt være å knivstikke en person på grunn av det han hadde lært på FLEXid. «Selv om jeg var provosert, valgte jeg å tenke som Mandela og ikke som Rambo», fortalte han. Å høre sånt gjør innsatsen vel verdt, poengterer Gloria Leiyen.

Unge med flerkulturell oppvekst vet at det er flere måter å tenke om virkeligheten på – at det er parallelle «logikker» som er like relevante og naturlige. I sin daglige kulturpendling må de forholde seg til mange ulike situasjoner,

dilemmaer og utfordringer som de fleste jevnaldrende ikke møter. Denne forventningsklemma kan oppleves vanskelig. Mange har også en følelse av at det de vet og kan ikke er relevant i Norge – ingen etterspør det.

Men globaliseringen fører til at stadig flere vokser opp med flerkulturell påvirkning. Almennliggjøring av denne typen oppvekst er viktig, siden mange kan føle at de utgjør en liten og annerledes minoritet. Når samfunnet blir stadig mer flerkulturelt, vil også kulturen og kommunikasjonskompetansen til

Suksess-formelen FLEXid

– Det viktigste FLEXid gjør er å gi multikulturelle unge en relasjon til voksne som ikke er lærere eller foreldre samt rom til å snakke om livet i skiven mellom to kulturer.

– Deltagerne blir bevisstgjort på sine særegne ressurser, noe som gir økt selvtillit, bedre selvfølelse og evne til å ta egne valg, sier Karianne Schandy, som har skrevet masteroppgave om FLEXid.

– Mange har erfart rasisme, men har ikke tenkt over at de selv har fordommer, både overfor andre innvandrere og nordmenn.

ØKT SELVTILLIT: Ungdommer som har gått FLEXid forteller at de har fått økt selv-følelse og økt selvtillit, sier Karianne Schandy som har skrevet masteroppgave om kurset.

FOTO: BJORN NOELAND

krisskulturelle unge bli stadig mer relevant og etterspurt.

Et arsenal

Et norsk-somalisk jente sa det slik: «Jeg har aldri tenkt på at det å svitsje mellom ulike språk og tankegang, at det er en ressur. Jeg har bare gjort det automatisk. Nå, etter FLEXid, forstår jeg at det jeg faktisk gjør er å benytte meg av et helt arsenal av kunnskaper og erfaringer som jeg har opparbeidet meg.»

Tekst: Ingunn Rui

fra fjord til fjell

Bygger på verdifull kulturkunnskap

Mange unge i Telemark vokser i dag opp med en unik miks av kulturell kapital. Slike verdier ønsker Røde Kors med sitt FLEXID-kurs å bevisstgjøre hos den enkelte.

Jan Odinsen

AKKERHAUGEN - Tirsdag møttes 25 jenter i 15-20-årsalderen - opprinnelig fra 12 land - på Norsjø Vandrrehjem til starten på årets FLEXID-kurs i regi av Telemark Røde Kors. Med overnatting til onsdag.

- FLEXID-kursene går over to år med to overnattingsturer som her og i enkelte dager. Dette regnes for så viktig at det ikke går fravær fra skolen, forteller en av kurslederne Gloria Leylan i Telemark Røde Kors.

- Etter fullført kurs får deltakerne et kursbevis som er en lara ting å ha når en for eksempel skal søke jobb senere.

Muligheter

Flerkulturell forståelse er blitt et populært fag på universitet og høyskoler. For ungdommene på Norsjø Vandrrehjem er det en del av dagliglivets praksis. Med FLEXID-kurset vil Røde Kors bidra til en bevisstgjøring av prosessene rundt dette. På overnattingsturene står særlig identitet i fokus og den enkelte som ressurs og brubygger.

På Norsjø ble tiden brukt både til undervisning og samtaler, men selvsagt også til ulike aktiviteter som padling.

Spyttelyder

Onsdag var jentene delt i to grupper - førsteårsgruppa og andreårsdeltakerne. For de første viste kursleder Eli Ducros en videofilm fra et gresk bryllup hvor en amerikansk gutt giftet seg med en gresk jente. Bryllupsdansa for eldre ble rimelig sjokkert da gjestene lagde spyttelyder mot bruden. Heit til sammen - som jo kjente skildren - kunne fortelle dem at i Hellas betyr det «lykke til».

Brubyggerollen

A kunne leve med og formidle mellom ulike kulturer, vil bli en stadig viktigere evne å ha framover, mente både kursledere og ungdom på Norsjø Vandrrehjem.

I hylle jobber kan det ikke nettopp være en fordel å ha en fler-kulturell bakgrunn? ble de unge spurt. Tolk, hjelpepoliser, advokater, journalister og lærere var på plass, ble det svart. Og

FLEXID-JENTER FRA 12 LAND: Atsalah, Dilan, Huda, Blerina, Jasmina, Merie, Namia, O'Ni Ki, Paw So, Redona, Sandra, Sarah, Xheide, Shee La, Sara, Tahera

Sara, Jennifer, Lena, Naima, Thu, Yasmin, Baril, Farhlyo og Jatuporn var ikke til stede på bildet. Ledere på alle foto: JAN ODINSEN

DELTE BORD OG SENG: Fra venstre rundt bordet, Redona fra Kosovo og 9. kl. Grasmeyr, Jasmina fra Bosnia og 10. kl. Kjelnes, Sara, palestinsk fra Algerie og 2. kl. Porsgrunn vgs., Jennifer fra Ghana og 10. kl. Kjelnes, Tahera fra Iran og Kjelnes og Jasmin fra Somalia og 10. kl. Grasmeyr.

ULIKE SKIKKER: Som flerkulturell vet en noe om det mangfoldet som finnes av skikker i ulike land. Her studeres greske bryllupsskikker.

FIN DAG: Naima, Sara og Thu vasset på god sand, i godt vann på en god dag ved Norsjø Vandrrehjem.

KANORO: En fredelig stund.

Mange unge i Telemark vokser i dag opp med en unik miks av kulturell kapital. Slike verdier ønsker Røde Kors med sitt FLEXID-kurs å bevisstgjøre hos den enkelte.

Uti de små timer

Læring er også prøving og feiling. Eller hva skal en si om de

såke jentene som hevet på samme dobbeltseng, når det var mer enn nok andre senger å ta av. Bore en la seg på vanlig vis. Det blir oppstart på guttenes

sovet utsnakk, en etter en samme dobbeltseng, når det var mer enn nok andre senger å ta av. Bore en la seg på vanlig vis. Det blir oppstart på guttenes

ta av. Bore en la seg på vanlig vis. Det blir oppstart på guttenes

kurs senere i høst. Og det er ikke for sent å melde seg på.

Faktorer som kan påvirke en interkulturell samtale

PEDAGOG

FORELDER

Faktorer som kan påvirke en interkulturell samtale

Noen forhold å reflektere over (svært mange av disse gjelder begge veier):

Språkbeherskelse, dialekt, ordvalg, metaforbruk, klarspråk/fagspråk, kommunikasjonsstil, grad av tillit (til saksbehandler/tolk), gest/mimikk, klesdrakt, hudfarge, stemmевolum, antakelser/fordommer, maktforhold/avmakt, sittestilling, spørsmålstilling, hilsemåter, religiøs/sekulær, møtested («hjemmebane eller bortebane»), tidsramme, tolking, ++

Noen tolkemessige forhold:

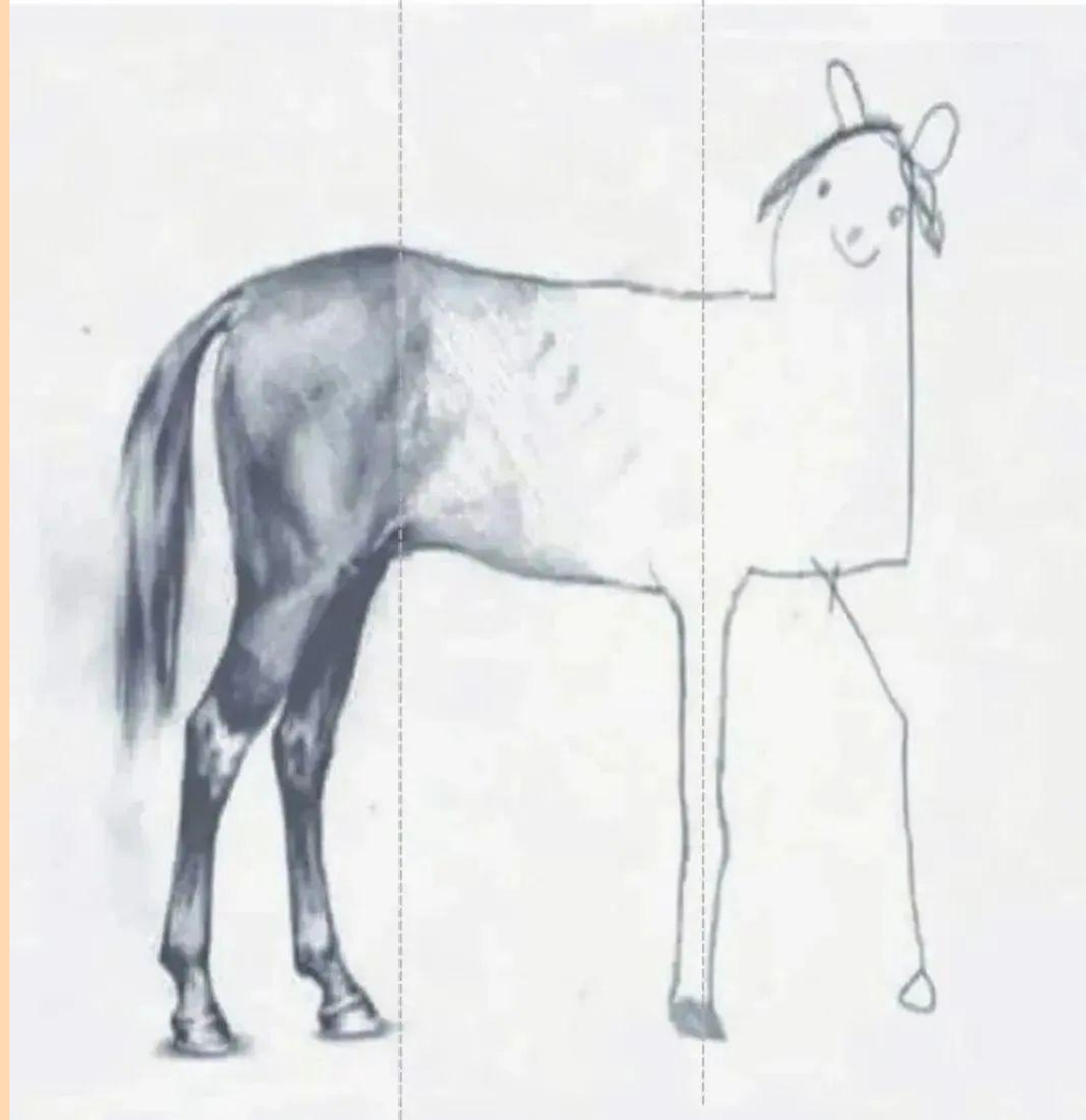
Kvalifikasjoner og væremåte (faglig/sosialt), habilitet, fysisk plassering, fysisk frammøte/skjem/telefon/tegnspråk, forberedelser i forkant..

ANSVAR FOR AT INFORMASJONEN BLIR FORSTÅTT LIGGER HOS DEN SOM GIR INFORMASJON OG SOM EVENTUELT HAR BESTILT TOLK!

**My English
inside
my head**

**My English
when
I'm writing**

**My English
when
I speak**

**NEVER MAKE FUN OF
SOMEONE WHO SPEAKS
BROKEN ENGLISH.
IT MEANS THEY KNOW
ANOTHER LANGUAGE**

BRIGHTVIBES

CULTURE & COFFEE (C&C)

- Sosial kontakt
- Ulike temaer
- Erfaringsutveksling
- Språktrening
- Perspektivutvidelse
- Relasjonsbygging
- Spørsmål og svar

Sonia Muñoz Llort
Jorunn Eriksen Becker
Therese Breen Brudevoll
Lubna Makhoul
Hanna Kavli Lodberg-Holm
Hilde Therese Løvig-Larsen
Malja Heinilä
Beate Lie Sverre

Temaer

1: Migrasjonsforståelse

Mål:

Øke forståelsen for årsaker til migrasjon og hvordan migrasjon påvirker enkeltindivid, grupper og samfunn

2: Akkulturasjon

Mål:

Forstå hvordan mennesker ved migrasjon tilpasser seg nye kulturer og hvilke strategier som finnes

3: Krysskulturell identitet

Mål:

Skape forståelse og bevisstgjøring rundt barn og unges krysskulturelle oppvekst

Tentative temaer

4: Interkulturell kommunikasjon

Mål:

Utvikle kunnskap om og ferdigheter i kommunikasjon på tvers av kulturer

5: Krysskulturelt foreldreskap

Mål:

Forstå hvordan foreldre med ulik kulturell bakgrunn opplever skole-hjem-samarbeid

6: Andre aktuelle tema

Mål

Hvilke andre temaer anser du som viktige i arbeidet ditt som framtidig lærer?

Referanser

- Alghasi, S. & Hylland Eriksen, T. (red.). (2022). *Flerkulturelle scenarioer: Mur, bro eller båt?* Cappelen Damm Akademisk.
- Arntzen, R. og Eriksen, O. (2019). *Kulturell kapital og akademisk integrering. Studenter med innvandrerbakgrunn forteller om sine erfaringer med norsk utdanning*. Uniped, Årgang 42, nr. 4-2019, s. 400–414. [arntzen-eriksen-2019-kulturell-kapital-og-akademisk-integrering.pdf](#)
- Askvik, T. (2019). *Utdanning er utdanning? Underrepresenterte grupper i høyere utdanning og valg knytta til fagfelt*. OsloMet - Storbyuniversitetet. <https://hdl.handle.net/10642/7823>
- Berg, B. (red.). (2012). *Innvandring og funksjonshemning. Minoritetsfamilier i møte med tjenesteapparatet*. Universitetsforlaget.
- Berry, J. W. (2005). Acculturation: Living successfully in two cultures. *International Journal of Intercultural Relations*, 29(6), pp. 697-712.
- Duckworth, S. (2017). *Wheel of Power, Privilege and Marginalization*, [Untitled | sylviaduckworth | Flickr](#)
- Dahl, Ø. (2013). *Møter mellom mennesker. Innføring i interkulturell kommunikasjon*. Gyldendal Akademisk.
- Eriksen, T. H. (1998). *Små steder -store spørsmål? Innføring i sosialantropologi*. Universitetsforlaget.
- Fuglerud, Ø. (2007). Innledning. I Ø. Fuglerud & T. H. Eriksen (2007). *Grenser for kultur? Perspektiver fra norsk minoritetsforskning*. Pax Forlag.
- Hylland Eriksen, T. & Arntsen Sajjads, T. (2020). *Kulturforskjeller i praksis. Perspektiver på det flerkulturelle Norge*. Gyldendal.
- Jarness, V., & Strømme, T. B. (2022). *Advantages of upper-class backgrounds: Forms of capital, school cultures and educational performance*. *The Sociological Review* (Keele), 70(6), 1199–1219. <https://doi.org/10.1177/00380261211061946>

Referanser

Klausen, A.M. (1992). *Kultur: Mønster og kaos*. Ad Notam.

Kvamme, O.A. 2016). *Mangfold. I Mangfold. Pedagogiske fenomener. En innføring* (2016). Kvamme, O. E., Kvernbekk, T., & Strand, T. (red.). (Sidespenn 61-72). Cappelen Damm Akademisk.

Likestillings - og diskrimineringsombudet (2012). *Likeverdige tjenester i praksis. Et refleksjonshefte for deg som jobber med folk*
[Likeverdige tjenester i praksis - Et refleksjonshefte for deg som jobber med folk](#)

Lindvig, I. K. (2017). Building bridges between the researcher and research subjects. Digital storytelling as a participatory research approach. In Jamissen, G., Hardy, P., Nordkvelle, Y. & Pleasants, H. (Eds.). (2017). *Digital Storytelling in Higher Education-International Perspectives*. Series Title: Digital Education and Learning. Palgrave Macmillan (pp. 131-147).

Lindvig, I. K. (2025). *Mangfoldskritisk og tilpasset opplæring I skolen*. I Bunting, M (red.). *Tilpasset opplæring – i forskning og praksis*. 2.utg. (Sidespenn 200-230). Cappelen Damm Akademisk.

Meld. St. 6, 2012-2013 (2012) *En helhetlig integreringspolitikk. Mangfold og fellesskap*. [Oslo]. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. <http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/regpubl/stmeld/2012-2013/meld-st-6-20122013.html?id=70594>

Morken, I. (2016). *Inkludering . I Mangfold. Pedagogiske fenomener. En innføring* (2016). Kvamme, O. E., Kvernbekk, T., & Strand, T. (red.). (Sidespenn 165 – 175). Cappelen Damm Akademisk.

 Universitetet
i Sørøst-Norge
<https://www.bufdir.no/nasak/>

Referanser

NOU, 2023: 13. (2023). På høy tid- Realisering av funksjonshindredes rettigheter.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/06e733d054c343af921f6469cb5324c4/no/pdfs/nou202320230013000dddpdfs.pdf>

Orupabo, J. (2014). Interseksjonalitet i praksis: Utfordringer med å anvende et interseksjonalitetsperspektiv i empirisk forskning. Sosiologisk tidsskrift, 22(4), 329-351. [Interseksjonalitet i praksis: Utfordringer med å anvende et interseksjonalitetsperspektiv i empirisk forskning](#)

Ottestad, A. M. (2008). *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold - fra utsikt til innsikt*. Universitetsforlaget

Røkenes, O. H. og Hanssen, P-H. (2012). *Bære eller briste - kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*.

Fagbokforlaget

Røthing, Å. (2016). *Normkritiske perspektiver og mangfoldskompetanse*, Utdanningsnytt.no, lest 21.11.2023 fra [Normkritiske perspektiver og mangfoldskompetanse \(utdanningsnytt.no\)](#)

St. Meld. 49. (2003-2004). *Mangfold gjennom inkludering og deltakelse*.

Tefera, A. A., Powers, J. M., & Fischman, G. E. (2018). Intersectionality in Education: A Conceptual Aspiration and Research Imperative. *Review of Research in Education*, 42(1), vii–xvii. <https://doi.org/10.3102/0091732X18768504>

